

Банк не може стягнути пеню по кредиту після закінчення трьох років

Консультує начальник Головного територіального управління юстиції у Миколаївській області Роман Возняк

Велика Палата Верховного Суду відступила від правової позиції Верховного Суду України про обчислення позовної давності в кредитній суперечці з моменту настання терміну погашення чергового платежу, викладеної в справі № 6-249цс15. Верховний Суд України визнав можливим стягнення відсотків за кредитом і пені за відсотками в межах позовної давності, обчисленої за три роки (для відсотків) і один рік (для пені) до дня звернення до суду.

У свою чергу Верховний Суд, переглянувши справу № 444/9519/12, сформулював наступні висновки про правильне застосування норм права:

За змістом статті 526, частини першої статті 530, статті 610 і частини першої статті 612 Цивільного кодексу для належного виконання зобов'язання необхідно дотримуватися певних в договорі строків (термінів), в тому числі зі сплати відсотків, а прострочення виконання зобов'язання є його порушенням.

Відповідно до частини першої статті 1048 та частини першої статті 1054 Цивільного кодексу кредитор має право на одержання від позичальника процентів від суми кредиту, розмір і порядок одержання яких встановлюються договором. Припис абзацу 2 частини першої статті 1048 Цивільного кодексу (далі - ЦК) про щомісячну виплату відсотків до дня повернення позики у разі відсутності іншої домовленості сторін може бути застосован лише в межах узгодженого сторонами терміну кредитування.

Після закінчення визначеного договором терміну кредитування або в разі пред'явлення до позичальника вимоги відповідно до частини другої статті 1050 ЦК банк не має права нараховувати передбачені договором відсотки по кредиту. Права і інтереси кредитодавця в охоронних правовідносинах забезпечуються частиною другою статті 625 ЦК, яка регламентує наслідки прострочення виконання грошового зобов'язання.

Якщо ж у кредитному договорі деталізовано обов'язок позичальника повернути борг частинами і передбачено самотійну відповідальність за її невиконання, незалежно від визначення в договорі терміну кредитування, право кредитодавця вважається порушеним з моменту порушення позичальником строку внесення чергового платежу. Отже, перебіг позовної давності по кожному щомісячному платежу в межах строку кредитування відповідно до частини п'ятої статті 261 ЦК починається після прострочення чергового платежу і обчислюється окремо по кожному простроченому платежу.

Встановлення терміну кредитування в кредитному договорі, який передбачає внесення позичальником щомісячних платежів, має значення не для визначення початку перебігу позовної давності за вимогами кредитодавця з погашення заборгованості за цим договором, а, перш за все, для визначення позичальникові розміру щомісячних платежів. Отже, при зазначених умовах

початок перебігу позовної давності не можна визначати окремо для погашення всієї заборгованості за договором (після закінчення терміну кредитування) і для погашення щомісячних платежів (після несплати чергового такого платежу).

Якщо позовна давність по основній вимозі минула до звернення в суд, по додатковій вимозі про стягнення з позичальника штрафу і пені вона теж закінчилася.